

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. III Corollaria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

Et addit seq. fragm. 3. n. 684. sequens opinionem probabilem, nulli se exponit periculo peccandi, nam etsi illa esset falsa, & revera esset peccatum, ipse excusatur ab illo, sequendo quod probabile censet. Non minus Jo. à S. Th. cit. disp. 12. a. 3. n. 10. expresse dicit: *Posita ista probabilitate practica & prudenti, quacunque dubitationes speculative insurgant, [que omnino insurgunt, dum non datur evidentia de opposito] aut etiam si altera pars securior & tutior, seu probabilior videatur, non tenemur id sequi, aut omittere id, quod absolute & simpliciter prudens est, & prudenter regulatum.*

8. Nunquam igitur orbi literario Adversarii persuadebunt, sententiam de licito usu minus tutam, minusque probabilis opinionis intra debitos cancellos restrictam, esse D. Thomæ, aut Thomistica doctrina contrariam; quippe quam ad doctrinæ Thomistica consequentiam multo magis accommodam docent Thomistæ omni exceptione majores, autoritate & numero potiores, ut proinde si trahatur in controversiam, an benigna vel rigida sententia sit magis Thomistica, ex ipsorummet Adversariorum principiis pro nostra & benigna sit standum, quippe pro qua militat consequentia doctrinæ D. Thomæ, ac tot tantique Thomistæ per tot annos Scriptis Angel. Doct. immensissimi, & antiquiores, qui in media literarum pace nullis etiamnum apologeticis satyris lacessiti, cum de sinistro affectu aut passione nullatenus possent esse suspecti, pacatissimo animo suam dixere sententiam, ut penè nefas sit dubitare, quin magno excessu sit probabilis, benignam sententiam esse quam non esse Thomisticam. Multo minus Adversarii persuadebunt, hanc de probabilitate sententiam esse novitium dogma, & neotericorum commentum; oppositum quippe partim ex dictis constat, partim ex eo, quod Terillus Auctores à se inspectos à tribus faculis, ultra 130., & in istis sanctitate & pietate conspicuos Albertum Magnum, D. Antoninum, D. Bonaventuram, Joannem Niderum, Joannem Gersonem &c. recenset, & i super provocet adversarios, ut vel unum ex antiquioribus referat, qui hanc communem D. Antonini, Gersonis, Nideri sententiam impugnarit. Addit Stephan. de Champs, si quos antiquiores in suas partes vocant adversarii, illos vel loqui de dubio vero & practico, vel de ignorantia vincibili, vel in particulari casu, in quo vitandum est damnum proximi ex lege justitiæ, vel charitatis.

9. Non est igitur nova hæc nostra sententia, sed noviter agitata, postquam sententiarum probabilitas deflexit in laxitatem, & quorundam intempestivus rigor utramque confudit in unum. Limitata, quam propugnamus, probabilitas, mediâ ideoque securâ incedit viâ, quam apud Esparz. append. a. 273. suadet D. Bonaventura. Cavenda est conscientia nimis larga, & nimis stricta, nam prima generat presumptionem, secunda desperationem. Item prima dicit sepe malum bonum, secunda contra bonum malum. Item prima sepe salvat damnandum, secunda verò damnat salvandum. Hæc S. D. In eundem sensum loquuntur D. Antoninus sup. cit. & Jo. Gerson l. de vit. spirit. lect. 4. coroll. 11. Ex his, inquit, elicio pro Doctoribus Theologis doctrinam salutarem, ne sint fa-

cilis asserere, actiones aliquas, antomissionem peccata mortalia. Rationem dat: Quia per tales assertiones publicas nimis datur, generalis, & strictas, præsertim in non certissimis, nequaquam eruntur homines è luto peccatorum, sed in illud profundius quia desperatiùs, immerguntur. Quod prodest, imò quid non obest coarctare plus iusto modum datum DEI, quod est larum nimis? quid ex parte amarius, graviusq. reddere illud Christi jugum, quod suave est, & onus leve? &c.

Oblequimur huic monito, imò ipsorum Adversariorum principiis, dum sequimur benignam sententiam, ceu ratione, & multo maxime auctoritate probabilior: quam à pluribus sacralibus viri litteris & pietate clarissimi sua praxi & doctrinâ comprobant, quam in omni gradu, statu, Religione, Academiis undequaque celeberrimis doceri Summo Pontifici, tolerante cœlestis, docuit illam ex Sorbona Parisiensis Lambertus, & Gamachæus; ex Lovaniensi [celle de Champs] Joa. Malderus; ex Duacena Syrinus; ex Salmanticensi Basiliius Poncius, Petrus Cornelius, &c. ex Complutensi Petrus de Lora; ex Ingolstadtensi Haunoldus, Erhard, Illung; ex Græcensi Amicus, Rosmer. Docuerunt ut jam relatos ex D. Dominici familia Thomista, & DD. Societatis J. de quibus constat, præteream] ex ordine S. Benedicti Abbas Panormitanus ad e. Capellanus, de feris n. 6. dicens: Notandum ex hac glossa sic intellecta, quod non peccat non servans jus præcepti, ubi sunt varæ opiniones, licet postea appareat contrariam opinionem fuisse veram, & aliam, quæ tenebatur, non subtiliter investigatam. Et pro hoc adducitur &c. Carmuel, Sairus, Illustriss. Reding. Ex D. Augustini prædictus Poncius, Michael Salonus, & Gibbon; ex Carmelitis Cornejo. Jo. Bapt. de Lezana & alii; ex Cisterciensibus prædictus Petrus de Lorca, Petrus à S. Joseph, Fulienis. Ex Carthusianis Josephus Rosiel. Ex D. Francisci familia, subtili Doctore addita, Josephus Angles, Jo. Poncius, Petrus Marchantius, Guillelmus Herinx; ex Capucinis Eligius Bassus, Ludovicus Caspensis; ex Clericis Regularibus Zacharias Pasqualigus, Antoninus Diava, & alii, de quibus vide Stephan. de Champs loc. cit.

§. III.

Corollaria.

Inferes ex dictis primò, Nostram de probabilitate sententiam etiam secundum principia Adversariorum esse securam in praxi. Nam iuxta Fagnanum sententia probabilior est moraliter certa: nostra est probabilior; tamen enim ex rationum motivis non esset, fieret tamen multo probabilior ex pondere autoritatis; ergo. Rationis Mercorus p. 3. art. 7. concedit, licitum viciam sententiæ minus probabilis faventis libertati, si nomine partis probabilis intelligatur pars rata, & nomine probabilioris tutior, seu, ut alii dicunt, nomine partis probabilis intelligatur ea pars, quæ quis eligeret, esset prudens, si verò oppositam probabilior eligeret, esset magis prudens, quo modo [inquit] probabilitas accipitur, ut est conscientia objecti prudentia, sed hoc, & nil aliud est, quod dicimus, & sentimus. Is ipse post pauca iterum concedit.

concedit, si minus probabili ex motivo intrinseco favens libertati, per motivum extrinsecum reddatur moraliter certa. Exemplum ponit de existimante ex rationibus intrinsecis probabilis esse, sibi non licere in die festo opus servile per horam; is tamen si advertat, quod persona Religiosa, doctus, & DEL timorem habentes faciunt laborare suos famulos per horam in die festo extra casum necessitatis, ex hoc tanquam extrinseco motivo potest sequi sententiam, quæ ipsi apparet minus probabili ex motivo intrinseco. Sed quis dubitet, nostram sententiam doceri, teneri, & practicari a personis Religiosis, doctis, DEUM timentibus &c.? ergo nostra sententia, tametsi foret per intrinsecas rationes minus probabili, adhuc ex motivo extrinseco juxta Mercorum fieret probabilior, imò moraliter certa.

11. Inferes secundò. Usus sententiæ certò, quamquam minus probabili, etiam esse licitum in articulo mortis: nam articulus mortis ex licito non facit illicitum, & si sententia semel fuit prudens, secunda, & remota à periculo offendendi DEUM, erit etiam talis in articulo mortis. Ideo beneficiarius, qui sententiam probabilem secutus, habuit plures præbendas, non est in articulo mortis cogendus ad illarum resignationem: Clericus, qui sententiam probabilem secutus, non restituit, quæ de proventus Ecclesiasticis sibi superflua in profanos usus expendit, non est cogendus ad restitutionem; nec mercator ad rescindendos contractus probabiliter licitos &c.
12. Inferes terciò. Non esse difficile, ut quidam exillimant, reperire, an aliqua sententia sit certò probabili, nec ne? Tres regulas tradit Terillus, & ex illo Erhard in thes. de opinione probab. Prima est: Illa opinio est certò probabili, quæ talis ab omnibus aut plurimis asseritur, nemine

contradicente. Vel si qui pauci contradicant, aliorum tamen rationes non solverunt, nec rationes convincentes attulerunt: tunc enim certa probabilitas talis opinionis manet in possessione, usque dum per argumenta convincentia evertatur. Secunda: Opinio communis, quam frequenter Authores in libris, vel Magistri in Scholis tradunt, tamdiu manet certò probabili, quamdiu nullus probabilem esse negat, nec affert rationes convincentes in oppositum, tunc enim probabilitas certa rursus est in possessione. Tertia: Illiteratus & indoctus illam opinionem potest habere pro certò probabili, quæ ipsi tanquam vera vel certò probabili suadetur à viro docto & probato, & nihil aliud occurrit in contrarium. Nam ad prudens judicium certæ probabilitatis id sufficit in homine illiterato, quod sufficit ad prudentem fidem; sed autoritas viri docti ac pii sufficit ad prudentem fidem, ut aliàs dictum: ergo.

Inferes quartò. Sententiam benignam non esse à carne & sanguine, & concupiscentiæ fovendæ inventam, sed à Spiritu S., quia, quod majori Ecclesiæ parti probatur, & ab illa in praxim deducitur, probabilis est à Spiritu S. seu Spiritu Veritatis, à quo omnis rationabilis cogitatio & pro conscientia formanda ratiocinatio sumit exordium: atqui talis est sententia benigna: ergo. Non item à Spiritu Veritatis & Charitatis edoceri, nec tantum vel probabilem [ut optimè advertit Herincx. disp. 4. de conf. q. 3. §. 1. n. 26.] opinionem securi sunt rigide sententiæ Authores, quando benignæ probabilitatis Patronos, viros doctrinæ & pietate conspicuos, laxones, palpones, novatores appellarunt, aliisque, quæ referre piger, convitiis; non minus in veritatis, quam charitatis Christianæ præjudicium onerarunt.

ARTICULUS IX.

An liceat contra propriam sententiam sequi, vel consulere probabilem oppositam?

SUMMARIUM.

1. Licet contra propriam sententiam sequi oppositam probabilem.
2. Nec propterea simul stant in intellectu judicia contradictoria.
3. Licet aliquis dat consilium secundum alienam sententiam probabilem.
4. Nec propterea loquitur contra mentem propriam.
5. Idem dicendum de Confessario.
6. Monitum pro Confessario.
7. Penitenti contrariam sententiam probabilem renenti à Confessario non potest denegari absolutio.
8. Index licitè sequitur sententiam alienam, quæ aquir apparet.

§. I.

Resolutio affirmativa.

1. **CONCLUSIO.** Licet contra propriam sententiam sequi oppositam, quam quis judicat verè probabilem. Ita Dom. Sorus, Thomas Sanch, &

in Decal. c. 19. n. 14. citans plurimos Authores. Eandem ut probabilem admittit in exercenda potestate clavium, & exemplificat per Adrianum V. superius relatum & Joann. XXII. Sinnichium §. 260. Contrariam tenent Esparza & Scildere.

Ratio est: Ille licitè operatur, qui habet & sequitur judicium certum practicum de honestate suæ operationis: sed qui operatur secundum sententiam probabilem, quam speculativo vel habituali judicio æstimat esse falsam, potest habere certum & practicum judicium de formali honestate suæ operationis: ergo. minor probatur: quodocunque adsunt principia sufficientia, ex quibus formalis honestas alicujus operationis potest inferri, tunc potest formari certum judicium practicum de tali honestate: sed si sententiam ex propria opinione, & judicio speculativo talem contractum esse licitum, si non esse licitum, adsunt principia sufficientia indirecta vel reflexa, ex quibus potest inferri formalis honestas talis contractus